

§ 8: „is er in dit kritisch gevoelen wel plaats voor de algemeene genade?" 't Antwoord luidt op blz. 79: „geen duimbreed".

Maar er is tegelijk een beperking gemaakt: voor een algemeene genade welke noch uit het werkverbond voortvloeit, noch deel uitmaakt van de zaligmakende genade, is in dezen gedachtengang geen duimbreed opengelaten.

Nu zagen we reeds, dat 't een onjuiste voorstelling is te zeggen, dat Ds de Graaf beweert, dat de algemeene genade deel uitmaakt van de zaligmakende. De vraag naar de rechtsgrond der gemeene gratie bij Ds de Graaf wordt bij Prof. Hepp tot een vraag naar den reëlen toestand van de schepping na den val.

Bij de beschuldiging tegen Prof. Schilder staat de zaak soortgelijk. Hier ontmoeten we het woord „voortvloeden".

Volgens Prof. Schilder zou de algemeene genade voortvloeden uit het werkverbond, zegt Prof. Hepp.

Hier is 't woord „voortvloeden" dubbelzinnig. Wie bij voortvloeden denkt aan het beeld van een bron en een beek, zegt: de algemeene genade is een deel van het werkverbond; beiden worden in den grond der zaak vereenzelvigd en de gemeene gratie ontkend.

Wie echter bij „voortvloeden" de vraag ziet opduiken naar den rechtsgrond, heeft de zaak der algemeene genade ten volle gehandhaafd.

Prof. Hepp denkt bij voortvloeden aan het eerste. Maar Prof. Schilder aan het tweede. Zoo gaat de beschuldiging langs den beschuldigde heen, zonder hem te raken.

Verder moeten we hier opmerken: toen Prof. Hepp de beschuldiging lanceerde: bij Prof. Schilder is voor een algemeene genade, die niet uit het werkverbond voortvloeit, geen plaats, had moeten volgen het bewijs, dat onze belijdenisschriften leeren een algemeene genade, die niet uit het werkverbond voortvloeit, in welken zin men dat laatste woord ook neemt. Dat bewijs nu bleef achterwege. Deze leemte in de bewijsvoering van Prof. Hepp geeft uiteraard geen geringe verzwakking van zijn betoog.

Is het verder juist, dat Prof. Schilder de gemeene gratie loochent, wanneer hij liever spreekt van gemeen bevel, gemeene verplichting, of gemeen mandaat of gemeene obligatie?

Prof. Hepp meent de gedachte van Prof. Schilder zoo te kunnen weergeven: „indien de algemeene genade een gemeen moeten is, dan wordt 't toch „gratie" een vlag, die de lading niet kan dekken".

Uit de uitdrukking van Prof. S., dat „Gabe en Aufgave", gave en taak, één zijn, leidt Prof. H. af, dat de taak enkel en alleen als gave moet worden opgevat, dus gratie slechts bevel is, waarmee feitelijk dan gratie als genade geloofend zou zijn. Immers in Matth.

5:45 wordt enkel gesproken van een gave. Wie kan nu volhouden, dat regen en zonneschijn gave en taak tegelijk zijn?

Dit alles is een verwringen van de gedachten van Prof. Schilder, die alleen maar beweert, dat we taak en gave nooit mogen scheiden.

Hij zegt met zooveel woorden: „naar onze meening en naar den gang van ons betoog moet de leer der „gemeene gratie", gelijk zij trouwens zelf niet anders wil, worden gezien als tevens de leer van het gemeene bevel, der gemeene roeping. Mogen en moeten staan niet los van elkaar". (Jezus Christus en het menschenleven, pag. 277.)

Op de gave wordt trouwens door Prof. S. telkens alle nadruk gelegd. Het stuiten van de doorwerking der zonde, het werk van den „wederhouder", de kleine overblijfselen van het beeld Gods, dat alles wordt heel uitdrukkelijk beleden.

K. S.

Plaatsgebrek noopt ons hier af te breken.

DE UITGEVERS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Stadskanaal: D. Vreugdenhil te Appelscha en H. Zandbergen te Drachten.

Beroepen te: Capelle a. d. IJssel: D. K. Wielenga te Bellingwolde.

Bedankt voor: Amersfoort (3e pred. plaat): G. Lustigheid te Amstelveen. Stad aan 't Haringvliet: G. F. Snel te Rossum.

Intrede te: Kootwijkerbroek: Cand. L. Berger. Tekst: Joh. 3:30.

Benoemd tot Hulprediker te: Papendrecht: Cand. P. de Ruig te Hilversum.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

Door de Classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken is praeparaat geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten om te staan naar den dienst des Woords en der Sacramenten de heer C. van der Tas, cand. aan de Vrije Universiteit.

Candidaat Van der Tas zal de kerken des Zondags gaarne dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres in Poortlandlaan 29, Delft; telefoon 1487.

— Door de Classis Kollum is met gunstig gevolg praeparaat geëxamineerd en beroepbaar verklaard, de heer G.

Venema te Veenwouden, cand. aan de Theol. School. Zal gaarne de kerken dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen.

— Cand. T. Lopers, hulprediker bij de Geref. K. van Winschoten, blijft in de gelegenheid des Zondags de kerken te dienen en een eventueel beroep terstond in overweging nemen. Zijn adres is: Blijhamsweg 22, Winschoten. Tel. 11.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND"

Intrede te: Leiden-Noordwijk: K. H. Kroon. Tekst: Rom. 1:11 en 12.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te: Harlingen: L. Floor te Assen. Zwaagwesteinde: L. S. den Boer te Arnhem.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te: Leiden: M. Heikoop te Utrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te: Arnhem: P. Zijlstra te Noordeloos. Deinum: K. Wybenga te Winsum en Baard (Fr.). Eexta (toez.): Cand. W. H. Poot, hulprediker te Womm. Groot-Amers: A. F. P. Pop te Monster. Hej. en Boelcop: T. H. Oostenbrug te Goudarak. Herkingen: Cand. A. Sirach te Amsterdam. Kerkwerf-Serooskerke: J. Veen, cand. te Utrecht. Minnertsga: Tj. Jonker te Akkerwoude. St. Annaland: W. van Griethuysen te Lopikerkapel. Watergang: P. W. B. Haseloo te Hoorn (Terschelling). Woltersum: H. J. Barnouw te Assendelft. Zuid-Beijerland: E. R. Dansté te Sluipwijk.

Aangenomen naar: Boyl (Fr.): W. G. v. d. Leeg te Kantens. Noordlaren: Cand. A. F. M. Lekkerkerker, hulpred. te Franeker. Oosterbierum: S. P. Vermeer te Oudenhoorn. Polsbroek en Vlist: A. de Leeuw te Willige Langerak. Rotterdam (vacature-A. van Kooten): J. H. F. Engel te Alblasdardam.

Bedankt voor: Neerlangbroek: W. Bieshaar Jr. te Benthuisen. Nieuwe Tonge: P. Zijlstra te Noordeloos. Vianen (3e pred. plaats): C. Hooykaas te Brielle. Wehe-Zuurdijk: W. G. v. d. Leeg te Kantens.

Intrede te: Balk: Chr. J. Schweitzer. Tekst: Spr. 13:17b. Oostrum: Cand. Joh. Blijma. Tekst: Joh. 17:17b. St. Michielsgestel: Cand. S. L. Hogebrink. Tekst: Joh. 6:66. Vorden: B. C. Visser. Tekst: Rom. 1:11.

Afscheid van: 's-Graveland-Capelle: J. R. Cuperus. Tekst: 1 Petr. 3:7. Nieuwe Schans: J. A. Swart. Tekst: Esther 6:1b en c.

Overleden: Dr. L. N. de Jong, pred. te Ruinen, 68 jaar.

Heden verscheen:

DE WERELD.... EEN CHAOS?

Christelijke beschouwingen over het leven van dezen tijd door

Dr J. A. NEDERBRAGT

Een boek over de moeilijkheden van dezen tijd

Dit boek geeft iets anders en iets beters dan een pessimistisch cultuurbeeld van onzen tijd.

INHOUD: Proloog - 1. Geen verandering noch schaduw van omkeering. - 2. Laat ons hun spraak verwarren. 3. Het erfdeel der vaderen. 4. Het Gezin. - 5. De Kerk. 6. De School. - 7. Grepen uit de economie. - 8. De Kunst. - 9. De Staat: na twintig jaar. - 10. Overzeesche gebieden. - 11. De internationale erve. - 12. Ondergang van het Avondland? - Epiloog.

Prijs f 2.25 - Geb. f 2.90

IN ELKEN BOEKHANDEL

J. H. KOK N.V. - Kampen

HILVERSUM

Rookt U een fijne Sigaar? Of profereert U een pijp? Dan kunt U terecht bij

SIGAREN MAGAZIJN „THE OLDSMOKER" KERKSTRAAT 8 - HILVERSUM

Chr. Muziektijdschrift „DE HARP"

met maandelijksche Muziekbijlage f 1.50 per jaar

onder redactie van F. PIJLMAN. Neemt proef met een abonnement en U zult algehele vol-doening smaken.

Administratie-Adres: te Belmersstraat 94 - Amsterdam (W.)

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken" bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of het benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst", het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien vaak voorzien van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f 2.50 p. j.) of begunstiger (min. f 1.— p. j.) van deze vereniging wordt.

Aanmelding en gratis proefnummers bij den 2en Secretaris: R. HUIZENGA, Bolderdijklaan 79, Rijswijk (Z.-H.).

Heden verscheen:

BRANDENDE HARTEN

DOOR

GERA KRAAN-VAN DEN BURG

Dit is een historische roman, die ons binnenvoert in de kringen van Revell en Schelling en een interessant tijdsbeeld geeft van de eerste helft der 19e eeuw. Het is de roman over Suse van Hall, wier leven was: liefde en lijden. Dit boek brengt U in innig contact met deze ideale vrouw, wier historische betekenis gering is, maar die uitblinkt in karakter-schoonheid en zielgrootheid.

IN ELKEN BOEKHANDEL Prijs f 2.90 - Geb. f 3.75

J.H. Kok N.V. Kampen

5 hechte banden aan het Christel. beginsel

In huis en op 't werk
een goede en goed-
koop krant!

Let nu nog eens extra op de lage reespijzen, hieronder genoemd. Vorige week sloop er een foulje in. DE ROTTERDAMMER kost via buiten-agentschappen per kwartaal niet f 3.—, doch slechts f 2.60. Maak Uw gezin rijk met een veelgevend, goedkoop Christelijk dagblad. Zoowel inhoud van de dagelijksche krant, als van het fraaie Zondagsblad zijn berekend op wat ons Christelijk publiek behoeft.

De Rotterdammer

is het oudste blad van de VIJF en bestrijkt het geheele land buiten de rayons der overige vier. Prijs der volledige editie voor Rotterdam en omgeving, alsmede de post-editie per kwartaal f 3.—, p. week 23 ct. Voor alle overige Agentschappen per kwartaal f 2.60, p. week 20 ct.

Bureau: Goudsche Singel 105, Rotterdam

N. Haagsche Courant

het onmisbare blad voor Den Haag en omstreken. Prijs per kwartaal f 3.—, per week 23 ct.

Bureau: Torenstraat 27, Den Haag

N. Utrechtsche Courant

waarmede Provincie en Stad Utrecht en het Gooi, een eigen blad kregen. Prijs per kwartaal f 2.60, per week 20 ct.

Bureau: Drift 13, Utrecht

N. Leidsche Courant

de onderlinge band voor Leiden, de bolleboog en de Rijngemeenten. Prijs per kwartaal f 2.35 per week 18 ct.

Bureau: Breestraat 123, Leiden

DORDTSCH DAGBLAD

voorzien in de behoefte van Dordrecht en buiten gemeenten. Prijs per kwartaal f 2.60, per week 20 ct.

Bureau: Voorstraat 166, Dordrecht

Door samenwerking op het gebied der Christelijke Pers zal het mogelijk zijn de vergelijking met niet-beginsel-bladen, zoowel wat prijs als inhoud aangaat, ruimschoots te doorstaan.

Wie zich heden voor minstens één jaar abonneert op een onzer bladen, ontvangt al de tot 31 December nog te verschijnen nummers met inbegrip van de Zondagsbladen, gratis. Men kan gebruik maken van onderstaand teekensbiljet en dit op zenden aan het Bureau van het blad, hetwelk men verkiest. Natuurlijk kan men zich ook per briefkaart aanmelden.

Directie Vijf Samenwerkende Christelijke Dagbladen

Ondergeteekende wenscht zich te abonneren op

met ingang van 1 Jan. 1938, en de voor dien datum verschijnende nrs. en Zondagsbladen gratis te ontvangen.

Naam: Woonplaats:

1) In te vullen den naam van het gewenschte blad.

Wie nau-
lingen van
schouwl be-
dan den g-
rationalism-
lisme van
schuilt ook
leen de wa-
ook de voo-
waardevoll-
pogen hete-
vere rassen
erfelijk zw-
is mede ee-
geestesstro-
gaat. Deze
heerlijkt a-
verstandelij-
Staat of de
Zij reken
hoogste gee-
geschonken
van het ste-
als recht, v-
Met de zor-
melijke en
gehouden,
onlosmakel-
rust op ge-
voorbijgeze-
Severijn
Eugenetiek
lij zegt: „
„ring ligt
„door de t-
„digt, zich
„lijke concu-
„het lijden
„menschen
„misdad
„Dit laatste
„uitgesloten
„maire het
„gewenscht
„thoden in
„de diepte
„wordt doi-
„een heers-
„regenerati-

1) Prof. Dr. christelijke zu-
telijke volks-
10-11.